

Christianis præscripsit, quo se dignos efficerent, qui ad mensam Eucharisticam cum fructu accedere possent; dicit igitur; *Probet autem seipsum homo etc.* Porro videri nonnemini posset, Apostolum satius factum fuisse, si meliores illis doctrinas præscripsisset: sicutidem Psalmista inquit¹: *Gustate et videte, quam suavis est Dominus;* primo namque vult, ut per gustum, experimentum capiamus dulcedimum divinarum; ita pariter in præsenti, cœlestis hujus panis primo gustanda est suavitas, ut, quis sit ejus sapor, intelligamus. Talis equidem ordo servari debet videtur, ast neutiquam locum habet circa cibum hunc divinum, qui ut fructuose sumatur, stomachus purus, id est conscientia nostra a malis vitiorum et inordinatorum affectuum humoribus immunis sit oportet. Si quis cibum sumpserit in magna quantitate et substantia, nocumentum potius, quam vigorem et subsidium sibi conciliabit, si stomachum infectum habuerit; ita quoque anima male affecta, ad culpam proclivis, bile et rancore plena, id est, passionibus inordinatis, redundans si ad cibum hunc accesserit, pro restauratione damnum et gravamen consequetur. Unde S. Chrysostomus inquit²: « Ita est iste spiritualis cibus, si aliquem repererit malignitate pollutum, magis eum perdet, non sua natura, sed accipientis vitio. » Si quis cibum digerere non possit, purgationibus et medicamentis se subjicit, ut perniciosos eliminet humores; ita quoque animam ad celestem hunc panem sumendum accedere jubet Apostolus, dicens: *Probet autem etc.* id est bonam præmittat confessionem et rigorosum examen

2. — S. Lucas miraculum enarratur, quod Salvator operatus est multiplicationis panum in deserto, ubi, ut in Discursu præcedenti diximus, Eucharistia præfigurata fuit, hæc præmittit verba, dicens³, *eos, qui cura indigebant, sanabat.* Circa qua verba S. Ambrosius hanc format glossam⁴, « si, qui corporalis gerunt ulcera passionis, his medicina nam suam libenter indulget: itaque nemo cibum accipit Christi, nisi fuerit ante sanatus. » Quem discursum ex illa Cœnam parola, in qua claudi et cœci pristinam membrorum integratatem recepisse leguntur, confirmat, dicens: « Illi, qui vocantur ad Cœnam, prius vocando sanantur. Ubiq[ue] igitur mysterii ordo servetur, ut prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuat, posse alimonia mensæ cœlestis exuberet. » Quod argumentum S. Thomas solidius confirmat, dum panem, cuius substantia in Christi corpus transubstantiatur, considerat, ex farina et aqua compositum et igne coctum esse; unde sequentem ad intentum nostrum deducit moralitem, dicens⁵: « Commixta est farina ad invicem, per aquam et ignem decocta et in panem solidata. Sic peccator, qui dignus

¹ Ps. LIII, 19. — ² CHRYS., de prod. Jud. — ³ LUC., IX, 12. — ⁴ S. AMBR., I. VI in Luc. — ⁵ S. THOM., op. 58.

« erit corpus Christi sumere, debet semper tria, que in his signantur præparare, scilicet per cordis contritionem, per oris confessionem et per proximi dilectionem. » Farina quæ per molam teritur, contritionem designat; aqua compunctionem et planctum, lachrymosæ confessionis effectum; ignis, dilectionem Dei et proximi.

3. — Nostisne, quibus aromatibus Christi corpus devotæ et ferventes illi condierint discipuli¹? aloë et myrra, utraque herba amarissima, gustuque summe amara; nihilominus aromatum horum condimentum et fragrantia summe placuit illi corpori, quia scilicet unice sibi complacet in illis, qui ipsum honorant, coluntque amaritudine pœnitentiae, mortificationis et austeritatem. Unde Salmeron inquit: « Debent adesse quasi centum librae myrræ et aloës, id est perfecta ab omni putredine peccati incorruptionis et firma voluntas vitandorum delictorum in futurum. » Porro Hugo Cardinalis illa S. Lucæ verba considerat, quibus dictus Evangelista de votis tres Marias extollit, dicens: *Una autem Sablati valde diluculo veniunt ad monumentum, portantes, subnectit Hugo Cardinalis², quæ paraverunt aromata. Mysticæ per monumentum significatur hoc corpus dominicum, ad quod nemo accedere debet, nisi una Sabbati, id est, habens pacem pectoris et valde diluculo, id est, discussis tenebris vitiorum et per lucem pœnitentiae fugatis; portans aromata, id est, bona opera et bonam famam; verumtamen ne quis ignorantiam prætendere possit, sequentem bene operandi et pœnitendi methodum præscribit, dicens: Probet autem se ipsum homo; id est, judicet et discutiat, inque judicij examen adveniat, intellectus judicis munere funguntur, voluntas sit reus, memoria notarii vices expletat, conscientia accusatoris, timor carnificis. » Unde non immerito Ecclesia sacerdotem missæ sacrificium ab his exordiri voluit verbis³: *judica me Deus et discerne causam meam.* S. autem Augustinus illa sacerdotis, missam inchoaturi (*introibo ad altare Dei*) verba perpendens, ita ad intentum nostrum resolvit⁴: « Ad illud altare ille solus accedit, qui ad istud securus accedit; illuc inveniet vitam suam qui in isto discernit causam suam. »*

4. — Aliam pariter efficacem rationem Salmeron adducit⁵, qua necessitatem evincat sanitatis in quocumque stomacho, Cœlestem hunc panem participare volenti; ait namque, hunc quidem verum esse vita panem, juxta illa Christi verba: *Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendit*: ast siue nullus omnino cibus, quantumcumque substantiae, et saporis contineat, illum in corpore mortuo effectum operatur; ita nec panis ille suos in nobis producit fructus, si mortui, id est, in disgratia et inimicitia Dei fuerimus, sicutidem sacramentum hoc institutum est et in panem solidata. Sic peccator, qui dignus

¹ JOAN., XIX, 29. — ² HUG. CARD., in Luc. — ³ Psal. XLII, 1. — ⁴ S. AUG., ib. — ⁵ SALM., t. IX, tr. 39.

ut vitam nutriat spiritualem; « nihil autem nutritur, nisi vivum (subjungit dictus auctor) ergo opus est ut quis spiritualiter vival, ut cum fructu accedat ad sacramentum. » Ad quod confirmandum, illam adducit S. Jacobi Apostoli exhortationem¹; ita fideles adhortantis: *Propter quod abiicientes omnem immunditiam et abundantiam malitiae.* Moxque finem assignat, cur stomachum a malis humoribus, bile et pituita liberari velit, scilicet ut panem hunc cœlestem cum fructu percipiant; ideo namque immediate subnecit, dicens: *Suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras.* Per quod verbum accommode illud intelligere possumus, enijs in hæc verba S. meminit Joannes Evangelista²: *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis.* Neque enim significantius effectus exprimi potuisset, quem in nobis, digne hunc panem sumentibus, Verbum operatur incarnatum.

5. — Arbor, cui ramus insertus est, suam participat communicatque naturam, et proprietatem arbori insertæ; eudem quoque effectum anima digne communicans ex corpore consequitur Christi, ipso attestante³: *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo.* Quem qui effectum in se experiri desiderat, consilio obtemperat Sapientis, dum ait⁴: *Quando sederis, ut comedas cum principe, diligenter attende, quæ apposita sunt ante faciem tuam, et statue cultrum in gutture tuo.* Quamnam hanc esse putatis potentis viri mensam? Hugo Cardin. hanc astruit esse Eucharistiam; sed quis demum culter erit nostris infligendus fauibus? respondet Hugo Cardinalis: « Statue cultrum pœnitudinis, quo juguletur vetus homo in gutture tuo, confitendo peccata. » Vix panis ille de cœlo descenderat, quando Bethlehem Jude sibi designavit in hospitium, dicente Evangelista: *In Bethlehem Judæ.* Porro Bethlehem domum panis significare nemo nescit; ecce itaque vobis sublime mysterium: Bethlehem unitur Judæ, quæ tribus illius una civitatum erat; quia nimis intima connexionem, et unionem habent, panis ille et confessio sacramentalis; Juda autem confessio interpretatur. Quapropter S. Bernardus hoc nobis salutare tradit monitum, dicens⁵: « Considera, quod in Bethlehem Judæ nascitur; et sollicitus, quomodo Bethlehem Judæ inveniaris, et jam non in te scipi dedignetur; Bethlehem quippe domum panis, Juda sonat confessionem. » Qui idem S. Doctor paulo post idem in hæc verba prosequitur argumentum: « Dignus susceptione dominica, si tamen confessio non defuerit; sit proinde Judæ sanctificatio tua, confessionem et decorum indeure. » Unde et S. Prosper de sacrosanto altari agens, inquit⁶: « ad altare Dei invisible, quo non

¹ JAC., I, 21. — ² JOAN., I, 14. — ³ JOANN., VI, 52. — PROV., XXIII, 1. — ⁴ S. BERNARD., S. 1 in vig. nat. — ⁵ S. PROSP., I. Sent.

⁶ S. AUG., s. 252 de Temp. — ⁷ S. BERN., de modo bene viv. — ⁸ L. BERN. SEN., t. II, s. 57.

« cunctum linteum corporale candidum, tria intelliguntur, quæ faciunt ad nostram munditiam spiritualem; primo lavatur; secundo torquetur, tertio desiccatur; sic qui vult ad Dominum diligenter suscipiendum mundificari, primo debet per aquam lachrymarum lavari; secundo per opera penitentiae debet torqueri; tertio, qui sumere debet hoc sacramentum, necesse est ei per fervorem divini amoris, a carnalium desideriorum amore desiccati. »

7. — Abiit duo Apostoli, ut cœnaculum præpararent, vas aquæ offensuri erant in via, quemadmodum ipsis cœlestis Magister prophetizaverat, dicens : *Occurret vobis homo, amphoram aquæ portans, sequimini eum.* Cujus successus mysterium, his verbis Albertus Magnus nostro accommodat proposito¹; « amphora aquæ expiationis, est conscientiæ munatio per lachrymas devotionis et compunctionis, « ut expiatu, et mundatus accedit, qui accedit; »

juxta illum Jeremias textum² : *Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris.* Quæ verba idem auctor examini conscientiæ, in ordine ad communionem præmittendo, applicat, dicens : « Hæc enim est collatio optima conscientiæ, qua omne pretiosum a vili peccati, et vanitatis separatur, ut purum et syncerum hoc nutrimentum his membris spiritualibus infundatur. »

8. — Porro efficacissimum motivum, nos inducens ad diligentissimum conscientiæ nostræ instituendum examen et extirpandum, quidquid tanto displicere potest hospiti, ab amore ejusdem, et timore desumitur, cum quo accedere debemus, dum se nobis ad salutem nostram communicat Iudeus noster. Ideoque S. Bonaventura his merito verbis nos percellere satagit³: « Quomodo tu ad illam mensam, ad præsentiam Christi, ad tactum Dei Filii intrepidus aedes accedere, quem Joannes Baptista tangere contremiscit? Petrus Apostolorum princeps a se præ formidine repulit, dicens : « *Exi a me Domine, quia homo peccator sum?* cogita, quod iste, quem tu sumis, erit Iudex tuus. » Nostandum autem Apostolum, eodem tempore et loco, quando nos ad cœlestem hunc panem verbis illis invitat⁴: *Probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat;* nos pariter ad rigorosum extimulare examen et Christum nobis in hoc sacramento tamquam Judicem oculis nostris proponere, dum ait : *Quotiescumque enim manducabis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annunciatibis, donec veniat.* Volut namque Apostolus, per hanc Judicis mentionem, nobis communicantibus sanctum quemdam imprimere timorem judicii particularis animæ nostræ; quasi ita præparati ad mensam hanc accedere deberemus, veluti si Judicem nos judicatum et non Salvatorem nos nutriturum exceptueri

¹ ALB. MAGN., *de Euch.*, dist. 3. — ² D. CHRYS., h. 2 *de Pass.*

³ S. BON., t. VII in Fase. — ⁴ I COR., XI, 28.

essemus¹: « Honor Regis, » inquit S. Bernardinus, « judicium diligit, videlicet in sumptione corporis ejus, disentienda est enim conscientia, quasi homo ex hoc mundo sit transiturus ad Patrem. » Profecto si Principem vestrum ad ædes vestras admissuri esset, summa utique cum sollicitudine procul inde eliminaretis, quidquid ei displicere possit et offendere, maxime si vos puniendo potestate pollet. Nam civilem vivendi methodum considerans S. Bernardinus, se continere nequit, quin exclamat: « O si expectares in domo tua cuiusdam magni domini temporalis adventum, quanta solertia, quanta munditia, quanta diligentia disponeres domum tuam? quanto magis prærandum est conscientiae hospitium Regi cœlorum et Domino Angelorum. »

9. — Dubium alias moveri audieritis, eur incarnata Sapientia ultimæ Cœnæ convivio, solatii et jubili tempore, traditionem commemorarit in mortem, contra se ab uno discipulorum consummandam: quæ ratio suadere poterat, ut mensam illam tanta perfunderet tristitia? poterat ad minus manifestare, Deum paucis post horis publicandum: Cur itaque omnes potius timidos, suspensosque tenebre voluit? Sanguinem divinum pro tringita denariis vendiderat pontificibus et Judaismi magistris, scelus jam publicum erat. Resolutionem a D. Chrysostomo excipite verbis sequentibus²: « Ascendit Christus propriæ Deitatis tribunal et illud convivium velut catastam ante se consistens, conscientiæ tormento confiteri compulit reum; » Christus enim scelus hoc absque ulla ejus, qui illud patraturus erat, specifica nominatione prædicendo, omnibus aliis occasionem præbuit, serice et rigorosæ quæstiōni et examini suam subjiciendi conscientiam; dicendique³: *Nuquid ego sum Domine, ut hoc examine prævio ad Eucharistiam recipiendam tanto magis essent dispositi; quia ut Psalmista ait⁴: Justitia et iudicium præparatio sedis tuæ.*

10. — Huc quoque spectat illud Jobi lamentum, dicentis⁵: *antequam comedam suspiro;* quid enim prophetam hisce verbis insinuare voluisse exitimatis? num forte manducandi nausea laborabat? aut vero timebat, ne manducando aliquis in cor ejus subintraret intemperantiæ nœvus? Nequaquam, sed ad propositum nostrum dicere possumus, prophetam hisce verbis insinuare voluisse, justum et æquum, imo necessarium esse, ut priusquam quævis anima divinum hunc panem degustet, prius in semetipsa suspirat, gemit, verosque contritionis et doloris excitet actus; de hac enim messe in qua frumentum hoc electorum metitur et reponitur, regius Vates dicit⁶: *Euntes ibant et flebant, mittentes*

¹ S. BERN., t. I s. 56. — ² D. CHRYS., h. 2 *de Pass.*

³ MATTH., XXVI, 22. — ⁴ Ps. LXXXVIII, 13. — ⁵ JOB, III, 24. — ⁶ Ps. CXXV, 6.

semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos; unde S. Bonaventura illos, qui ad celebrandum se præparant, salubriter his verbis monet: « Proba, » inquit¹, « te ipsum, ex quanta charitate et quo fervore accedis, non solum enim lethalia vitanda sunt, sed etiam venialia quæ per inconsiderationem et per distractionem dissolutæ vitæ et malæ consuetudinis, licet non occident animam, tamen reddunt hominem tepidum, gravem et obnubilatum et indispositum et ineptum ad celebrandum, nisi dicti pulveres et stipulae venialium per afflatum Spiritus flamma charitatis ventilentur et consumantur exardescentes igne cordis. » Quæ eadem verba etiam illis, qui communicaturi sunt, facili negotio applicari possunt.

DISCURSUS XXXI.

VARIE ADDUCUNTUR CIRCA SANCTITATEM ET CANDOREM CORPORIS CHRISTI, CONSIDERATIONES, QUI INNOCENTIAM ET CONVENIENTEM IN RECIPIENTIBUS EXIGIT PRÆPARATIONEM.

IDEA SERMONIS. — 1. Levitæ portaturi vasa Domini, prius mundandi erant. Multo magis communicaturi. — 2. Magna sollicitudine præparare nos debemus ad S. Communionem docent duas similitudines. Apostoli jumentum in quo Christus sedit, primo solvere, deinde adornarunt antequam illum imponeant. — 3. Manus Christi semper sanctæ, sanctiores tamen fuerunt, cum corpus suum in illis tenens Apostolos communicavit. Beata Virgo Christum natum purissimis panniculis involvit. — 4. In S. Communione despousam cum Christo. Cur Christus seipsum communicaverit. Communicans cogitat ad si Christus eadem die primum homo fieret. — 5. Joseph figura fuit Christi, fratres ejus pedes lavarunt antequam comedenter. — 6. Munda conscientia corpus Christi tangendum est. — 7. Quid significat quod Seraphim carbonem ex Altari non manu, sed forcipe tulerit. Invectiva contra indigne communicantes. Cum quanta præparatione accedendum sit ad S. Commun.

Mundamini, qui fertis vasa Domini. Isa., lii, 11.

1. — Spiritus sanctus olim per os Prophetæ Evangelici hoc promulgavit edictum: *Mundamini, qui fertis vasa Domini;* tametsi enim Levitæ, aliique divini cultus Ministri, aliud non tractarint, præterquam vasa materialia, argentea, aurea, vel ex alio ignobiliori metallo confecta, illos tamen Deus puros et mundos esse voluit; unde clare deducitur, qualis in iis mundities et puritas requiratur, qui sanctum sanctorum recipiunt, illum inquam, qui dicitur² *candor lucis æternæ;* et de quo Albertus Magnus in hæc verba meditatur³: « Omnia, quæ in ipso sunt, corpus, anima et Deitas

¹ S. BON., t. VII *de præp. ad miss.* — ² SAP., VII, 26.

³ ALB. MAG., *de Euch.*

« esse noscuntur; corpus ex purissimis est sanguinibus gloriosæ Virginis, qui ex Spiritu sancti gratia sunt mundati, numquam ulla originalis, vel actualis peccati macula infecti. Anima autem a Deo Patre et Filio, et Spiritu sancto, ad imaginem Dei perfectissime creata de novo et Deitas æterna, in cuius munditatem, nihil unquam immundum potuit incurrere. » Custodia porro, in quam hoc Sacramentum imponitur, ex argento, Deo sacro, fieri solet; insuper abstergit, mundatur et in veneratione habetur, eo quod Cœlestis hic panis in ea positus fuerit; quis autem adeo est rudis, qui non intelligat, animam nostram huic sanctissimo corpori proximus et intimius deserire, quam vasa aurea et argentea, siquidem illud anima inviseratur et proxime unitur, juxta illud Christi: *In me manet et ego in eo*⁴ unde sic arguo, si vasa aurea ex predicto motivo exploruntur, mundantur et in veneratione habentur, justissimum utique erit, ut pectus et cor nostrum multo magis mundum sit, in eoque aurum amoris Dei et sanctitatis resplendeat; hoc enim si negligatur¹, de corde excent cogitationes malæ, furta et adulteria, etc.

2. — S. Cyrillus Hierosolymitanus communicantes hoc sacramento, Christo concorporeos appellat²: Enimvero si quispiam nostrum indubitatem habebat revelationem, quod Filius Dei, qui ad æterni Patris sui dexteram considet; de cœlo empyreo descendere, atque per unius dumtaxat horæ spatium in domo nostra morari vellet, quantum unusquisque nostrum illi expoliendæ, scopandæ et adornandæ studeret? quanta cum sollicitudine et se reconciliare et peccata sua confiteri satageret, ut se tanto hospiti acceptum efficeret? S. Bonaventura hac de re sic meditatur: si aliquis nostrum ampullam quamdam sanguine, quem Redemptor noster in Calvario monte stillavit, plenam in dominum accepisset, quanta cum devotione et honore eamdem ex collo suspensam portaturus esset? et tamen indubitatus est fidei articulus, quod in communione portamus³ *Deum in corpore nostro*⁴; consequens igitur est, ut conemur verificare verba antecedentia, scilicet: *glorificate Deum.* S. Bernardus, postquam hoc S. Pauli consilium in sermone quodam ponderasset, subiungit, dicens⁴: « Quis non illi jumento plurimum invideret, cojus in humili tergo, ad commendationem ineffabilis suæ mansuetudinis dignatus est sedere Salvator, si cum illius tam pretiosi oneris gestatione, indulgentiam quoque tam singularis habuisset oneris. » Et tamen nos haud secus, ac si stolida jumenta essemus, parum nos reflectimus ad tam excessivum honorem, quo Deus nos dignatus est afficere, siquidem non solum hanc prærogativam habemus,

¹ MATT., XV, 18. — ² S. CYR. JER., Cat. — ³ I COR., VI, 20. — ⁴ S. BERN., s. 7 sup. Ps. Qui habitat.

ut Christus in nobis habet, verum etiam ut illi uniamur et quasi incorporemur. In decursu xxxiiii annorum, quibus Incarnata Sapientia varia per Iudeam et Galilæam instituit itinera, non constat ex Evangelistarum relatione, quod Redemptor noster unquam, præterquam in hac occasione triumphi sui, equo vel asino insederit et tamen observetis velim, quantam Apostoli ad jumentum digne præparandum adhuc erint curam et industriam; etenim S. Mattheus ait¹: *Adduxerunt asinam et pullum et imposuerunt super eos vestimenta sua*, imo S. Marcus adjungit², quod adduxerunt pullum, super quem nemo adhuc hominum sedit, quod idem S. quoque Lucas confirmat³. Christus asinam sibi adduci volens, discipulis ait: *Solvite et adducite mihi*; quia vero asina hæc animam in peccato constitutam præfigurabat, ideo Glossa Interlinearis sensum illorum Christi verborum fuisse dicit: « Solvite a peccatis. » Origenes pariter in glossa ordinaria ait⁴: « Ascendens in cœlum jussit discipulis, ut solverent peccatores, dans eis Spiritum Sanctum; » homo enim in peccato constitutus, jumento similis existit, juxta illud⁵: *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis*; ac proinde jumentum hoc, priusquam illi insideret, prius solvi, ac demum vestibus Apostolicis exornari voluit; quanto igitur magis hoc ornamentum et a vitiis absolutio in anima requiretur illius, cui incorporari per communionem debet.

3. — Redemptor noster vix pretium redemptio-nis nostræ in collibystica crucis mensa exolverat, cum ecce ex aperto latere aquam fudit et sanguinem; ut quemadmodum S. Augustinus ait: *Ecclesiam sacramentis locupletaret*; similiter mox ut a mortuis resurrexit, sciens, quanti referat, corpus suum, paulo ante in Eucharistia nobis relictum, digne recipere, verissimumque esse intelligens, quod nemo mundus sit a sorde, indilate Apostolos delegatos suos constituit, dando illis potestatem jumenta solvendi, hoc est, absolvens a culpis peccatores; id quod fecit, dum⁶ *insufflavit in eos*, dicens: *accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*. Porro in sacro canone Missæ, immediate ante verba consecrationis, hæc verba dicuntur: *Accipit panem in sanctas, ac venerabiles manus suas; quæ verba imperitus aliquis sacerdos legens, dubitare facile posset, quænam sit, manus Christi, tanquam sanctas, ac venerabiles, depraedicandi necessitas? quis enim Christum ipsissimam sanctitatem et consequenter omni veneratione et reverentia dignissimum esse nescit? huic igitur respondeo, quod licet Christi manus sanctissima semper et venerabiles extiterint, attamen quando sacratissimum corpus suum tunc consecra-*

¹ MATT., XXI, 7. — ² MARC., XI, 2. — ³ LUC., XIX, 29. — ⁴ ORIGEN., in Gloss. — ⁵ Ps. XLVIII, 13. — ⁶ JOANN., XX, 22.

tum tetigerunt, magis sanctæ et venerandæ evaserunt; ad hæc Ecclesia in hisce verbis dignum quemdam veneratiōnis et sanctificationis necessaria conceptum insinuare vult illis, qui sanctissimum hunc panem non solum tangunt, sed etiam sibi inviserant. Quando B. Virgo corpus Christi etiamnum infantile in stabulo Bethlemitico in lucem edidit, mox pannis eum involvit; dicit autem Salmeron¹: « Ne quis cogitet, laceros, aut vetustate detritos pannos hos fuisse; » in cuius confirmationem servit, quod S. Birgitta revelatum fuit², quod Beata Virgo, quando hora partus sui appropinquavit, « duos panniculos lineos et duos laneos munis dissimos, et subtiles extraxerit, quos secum portabat ad involvendum nasciturum infantem. » Igitur Beata Virgo in tanta paupertate, licet Filius ejus in stabulo nasceretur, sollicita tamen fuit, ut tenerum ejus corpusculum duobus pannis, linea et laneo, et utrisque mundissimis involveretur, cuius ratio esse potest, quia corpus Christi in praeseppe Bethlemitico jacens, panem hunc præfiguravit Eucharisticum, quia Bethlehem idem significat, quod domus panis; atque ideo sanctissima Mater ejus sollicita curavit omnem possibilem; circa corpus filii sui, munditiem et puritatem. Unde S. Dionysius Areopagita salubriter nos monet, dicens³: « Oportet nos, si ad communionem ejus aspiramus, diligenter vinissimam ejus in carne vitam contemplari, atque sanctam ipsius impeccantiam imitando, ad Deiformum et immaculatum statum contendere. Hac namque ratione, prout nobis congruit, similitudinem suam communicabit. »

4. — Consideratione dignissima sunt illa S. Pauli verba, quibus Ephesios monet, dicens⁴: *Viri diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam, et se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vita, ut exhiberet sibi gloriosum Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta et immaculata*. Enim vero Christus per viam hujus sacramenti, vera Ecclesiæ despontatur, unde Theodoretus super illa Canticorum verba: *In die desponsationis illius*, inquit: « Nuptiarum communio facta est, nam post Coenam accipiens panem, etc. » In hoc autem sponsalitio fidelibus suis corpus dono dedit, dum ait, *accipite et manducate, hoc est corpus meum*; et contra vero in hoc contractu innocentiam, puritatem, candorem vitæ, ac morum a nobis requirit; ideo se ipsum tradidit pro ea (id est, pro Ecclesia, in qua nos Christiani sumus) ut ipsum sanctificaret, etc. Ad hoc alludit S. Paschasius, quando de sanctitate, quacum ad hasce nuptias accedere debemus, disserens, inquit⁵: « Tali esca et potu refecti, sine macula et

¹ SALM., t. III, tr. 33. — ² S. BRIG., l. VII Revelat. — ³ S. DION. AREOP., de Eccl. Hier. — ⁴ EPHES., v, 25. — ⁵ S. PASC., de Corp. et Sang. Dom.

« ruga inveniamur. » Dic mihi, si nosti, quid Salvatori nostro opus erat, ut post consecrata species sacramentales, semetipsum quoque iisdem communicaret? siquidem majoris augmenti gratia et consequenter fructus hujus sacramenti capax non erat: respondet S. Antoninus¹, id Christum fecisse, « non quod egerit, vel ut novum effectum ex eo susciperet, sed ut exemplum illud accipiendi nobis praberet. » Christus enim hoc sacramentum sumens, illa Canticorum verba dicere poterat²: *Comedi favum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo, comedite amici et bibite*. Et quidem licet verissimum sit, quod nos S. Bonaventura his verbis monet³: « Cogita, quod licet mille millibus annorum te ad hoc sacramentum per puras orationes sacratissimasque præparationes præparaveris, nihil esset ad condignam susceptionem, etiam si haberes merita omnium sanctorum; » ob hoc tamen intermittere non debemus, quin, quantum ad nos spectat et quantum fragilitas nostra facere prævalet, puritatem Christi imitetur, maxime cum ipse data opera eo fine semetipsum Eucharistia cibaverit, ut nobis ad illam dignem sumendum suo nobis exemplo præiret. Porro Thomas a Kempis de hoc sacramento devotissime more suo loquitur, dum ait⁴: « Ita magnum, novum et jucundum tibi videri debet, cum celebras, aut missam audis (adde etiam cum communicas) ac si eodem die Christus in uterum virginis primum descendens, homo factus esset, aut in cruce pendens pro salute hominum pateretur et moreretur. »

Enim vero si hoc sacramentum in unico dumtaxat totius Christianismi loco, quantumvis multis millionibus millionarum millibus dissito, reperiatur et Christus semel tantum in anno ad dandam generi humano vitam, aperiendumque hominibus paradisum, de cœlo in hostiam illam descenderet, quanta cum aviditate, quanta cum præparatione et reverentia quilibet nostrum per varias viarum molestias et anfractus, sumptuunque dispendia eo accurreret? nunc vero quia hujus sacratissimæ hostiæ, quovis in loco et tempore, copiam habemus, debitum illi respectum et reverentiam deferre negligimus. Idem quoque devotissimus præcitatius Auctor meditatur, dicens⁵: « Si hoc sanctissimum sacramentum in uno tantum celebraretur loco et ab uno tantum consecraretur sacerdote in universo mundo, quanto putas desiderio ad illum locum, et ad talem Dei sacerdotem homines afficerentur, ut diurna mysteria celebrari viderent? »

5. — S. Bonaventura in sermone quodam de ultima Cœna, textum illum Geneseos adducit, in quo Joseph fratribus suis convivium instruxisse dicitur, scilicet⁶: *Introductis domum, attulit aquam*

¹ S. ANT., I p., c. 6. — ² CANT., v, 1. — ³ S. BONAV., t. VII in Fusc. — ⁴ THOM. A KEMP., l. IV, c. 2. — ⁵ ID., l. IV, c. 1. — ⁶ GEN., XLIII, 24.

et laverunt pedes suos, illi vero parabant munera, donec ingredieretur Joseph, audierant enim, quod ibi comedunt essent panem. Ubi spiritualiter per Joseph, Christum intelligendum esse dicit tum quia et ipse venditus fuit, tum propter sanguinolentam ejus vestem: « Joseph, » inquit¹, « Christum significat, propter venditionem; et propter tunicae exutæ sanguinolentiam; Christi enim tunica, est caro ejus sanguine perfusa; panis, quem cum Joseph manducamus, Corpus Christi est quod sumimus, quem his suis discipulis dedit. » Observandum vero est, quod priusquam mensæ accumperent, pedes suos lavare debuerint, de quibus Doctor Seraphicus spiritualiter loquens, ait: « Pedes affectuum lacrymosa compunctione lava, munera orationum, eleemosynarum et bonorum operum para, sicut de Cassio Episcopo Varcensi scribitur in homiliis; cuncta quæ habebat, in eleemosynis distribuens, cum ad horam offerendi sacrificii venisset, velut totus in lacrymas defluens, semet ipsum cum magna cordis contritione mactabat. »

6. — S. Augustinus illos, qui sine debita conscientia sue emendatione ad communionem accidunt, his verbis alloquitur²: « Rogo vos fratres, » inquit, « numquid est aliquis, qui in arca sordibus plena velit mittere vestem suam? et si in arcam sordibus plena vestis non mittitur pretiosa, qua fronte in anima, quæ peccatorum sordibus inquinatur, Christi Eucharistia suscipitur? » Similem fere considerationem Divus Chrysostomus his verbis adducit³: « Si quis regem non temere, nec inconsiderate exceperit, quid dico regem? ne vestem quidem regiam temere et inconsiderate immundis manibus contrectaverit quisquam, etiamsi sit in solitudine, etiamsi nemo adsit, atque nihil est aliud vestis, quam stamen verium. Sin autem tinetur admiraris, ipsa quæ est sanguis piscis, morte affecti; sed tamen nemo eam voluerit, aususque fuerit immundis contrectare manibus. Si autem vestem hominis, ne ausus fuerit quisquam solum tangere, quod modo Dei Corpus, qui est super omnia, propter quod fractæ sunt portæ inferorum et aperti fornicies cœli, propter quod sumus et vivimus, accipiemus cum probro et contumelia? »

7. — Deus olim se Ezechieli nubi cuidam involutum ostendit, ad eum fere modum, quo postea hisce nostris temporibus sub accidentium sacramentalium nube latet; dicit autem sacer textus de Angelis ibidem⁴, et manus hominis sub pennis eorum; ubi Theodoretus legit: *manus sub alis erant absconditæ*; at vero quodnam in eo reconditum est mysterium, quod Angeli illi manus sub alis occultarint? nimis quia indignos se aestimabant, qui Deum tangerent; unde fit, quod Seraphini apud

¹ S. BON., s. 1 in Cœn. Dom. — ² S. AUG., s. 252 de Temp. — ³ CHRYS., h. 24 in I ad Cor. — ⁴ EZEC., I, 18.